

**BEDRIFTS
UNDERSØKELSEN
AGDER
2023**

BAKGRUNN

NAV gjennomfører hvert år en spørreundersøkelse blant landets arbeidsgivere.

Formålet med NAVs bedriftsundersøkelse er at den skal gi innsikt i etterspørselen etter arbeidskraft i markedet, og kunne si noe om næringslivets og offentlige etaters behov for ulike typer arbeidskraft i den nærmeste fremtid. Dette skal bidra til at NAV kan yte bedre service overfor arbeidet med å rekruttere arbeidskraft med riktig kompetanse til ledige stillinger.

METODE / GJENNOMFØRING

Bedriftsundersøkelsen er en utvalgsundersøkelse, hvor et utvalg av bedrifter innen ulike næringer blir trukket ut til å svare på ulike spørsmål gjennom et eget spørreskjema som ligger på internett. Nødvendig informasjon om virksomhetene er hentet fra Enhetsregisteret. Utvalget blir trukket ut tilfeldig, men er konstruert slik at en skal kunne uttale seg med stor statistisk sannsynlighet innenfor hver næring i hvert fylke. Utvalget representerer mer enn 40 % av alle sysselsatte i fylket.

I alt er det 9 spørsmål som virksomhetene er bedt om å besvare. Spørsmålene dreier seg blant annet om forventninger til antall ansatte om ett år, om de har hatt rekrutteringsproblemer og om markedsutsiktene. I tillegg er det andre relevante spørsmål om rekrutteringsmetoder og bedriftenes behov for NAVs tjenester. Svarene fra årets undersøkelse er gitt i tidsrommet fra 30. januar til 17. mars 2023

Det legges også ned en betydelig innsats av dedikerte og dyktige medarbeidere ved NAV-kontorene i Agder som gjennomfører intervjuer med bedriftene som ikke har svart på invitasjonen. Vi vil takke for den store jobben som gjøres med å intervjuer mange hundre virksomheter rundt om i fylket vårt.

BETYDNING

Bedriftsundersøkelsens har stor betydning og resultatene fra undersøkelsen benyttes ofte som kunnskapsgrunnlag i NAV, næringsliv, kommuner og fylkeskommunen. Det produseres mange undersøkelser hvor organisasjoner stiller medlemmer og kunder mange av de samme spørsmålene NAV stiller i bedriftsundersøkelsen. Men to ting skiller seg fra øvrige undersøkelser. Det første er omfanget av antall bedrifter som spørres, om lag 800 bedrifter i Agder har gitt svar. Det andre er at NAVs bedriftsundersøkelse dekker alle næringer, både privat, statlig og kommunal sektor.

ARBEIDSMARKEDET I 2023

Arbeidsmarkedet i Agder er hittil i 2023 preget av lav ledighet og høy etterspørsel etter arbeidskraft. Etter sommeren i 2021 og videre gjennom 2022 begynte ledigheten å synke i Agder. Sammenlignet med tidligere år før pandemien inntraff, var ledigheten på så lave nivåer som vi ikke har sett i Agder siden før finanskrisen i 2008. Årsaken til den synkende ledigheten er dels at mange permitterte gikk tilbake til jobb da samfunnet åpnet opp igjen. Det var en historisk høy etterspørsel etter arbeidskraft som resulterte i rekordnivåer på antall utlyste stillinger i Agder som Norge ellers. I løpet av 2022 og vinteren 2023 har næringslivet opplevd en økning i kostnader på strøm, drivstoff og råvarer generelt. Dette har gitt bedriftene i Agder dårligere driftsmarginer og medført en større usikkerhet rundt driften fremover. Økte kostnader har også medført mindre privat konsum hos innbyggerne i Agder. Dette går igjen ut over bransjer som varehandel, personlig tjenesteyting og bygg og anlegg for å

nevne noen. Antall permitterte økte de første månedene av 2023, men er på vei ned igjen og flere permitterte går tilbake til jobb. Det rekordhøye antallet utlyste stillinger i 2022 har ikke fortsatt inn i 2023, men dempet seg noe i løpet av årets første tertial. Men antall utlyste stillinger i år er langt høyere enn i årene før pandemien. NAV opplever at det fortsatt er stor etterspørsel etter arbeidskraft og vanskelig å rekruttere nye medarbeidere med den ønskede kompetansen.

SYSSELSETTING OG NÆRINGSSTRUKTUR I AGDER

Hva jobber vi med i Agder og hvilken utvikling har vi hatt de siste årene?

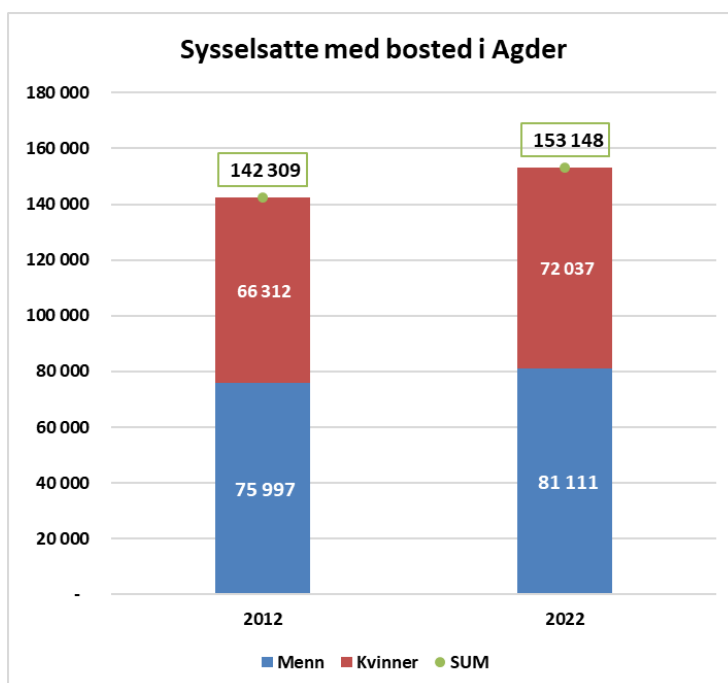
Statistisk sentralbyrå produserer sysselsettingsstatistikk årlig, som fordeles ned på både kommuner og næringer. Hvis vi ser på utviklingen for Agders innbyggere mellom 15 og 74 år siden 2012 har antall sysselsatte bosatt i Agder økt med 10 800 personer (7,6 %), mens landet ellers har økt med 8,9 % flere sysselsatte siden 2012.

På de siste 10 årene har antall sysselsatte kvinner økt med 8,6 %, mens menn har økt med 6,7 % i Agder

Agders befolkning i den samme aldersgruppen, 15 – 74 år har imidlertid økt med 9,5 % i samme periode. Men en større andel av befolkningen står utenfor arbeidslivet i 2022 enn i 2012.

Utenforskapet i Agder og i resten av landet er dessverre økende, blant annet som følge av flere uføre.

Andelen av befolkningen som er sysselsatt i Agder var i 2022 på 65,5 % mellom 15 og 74 år. I 2012 var den samme andelen på 65,5 % i Aust-Agder og 67,4 % i Vest-Agder.

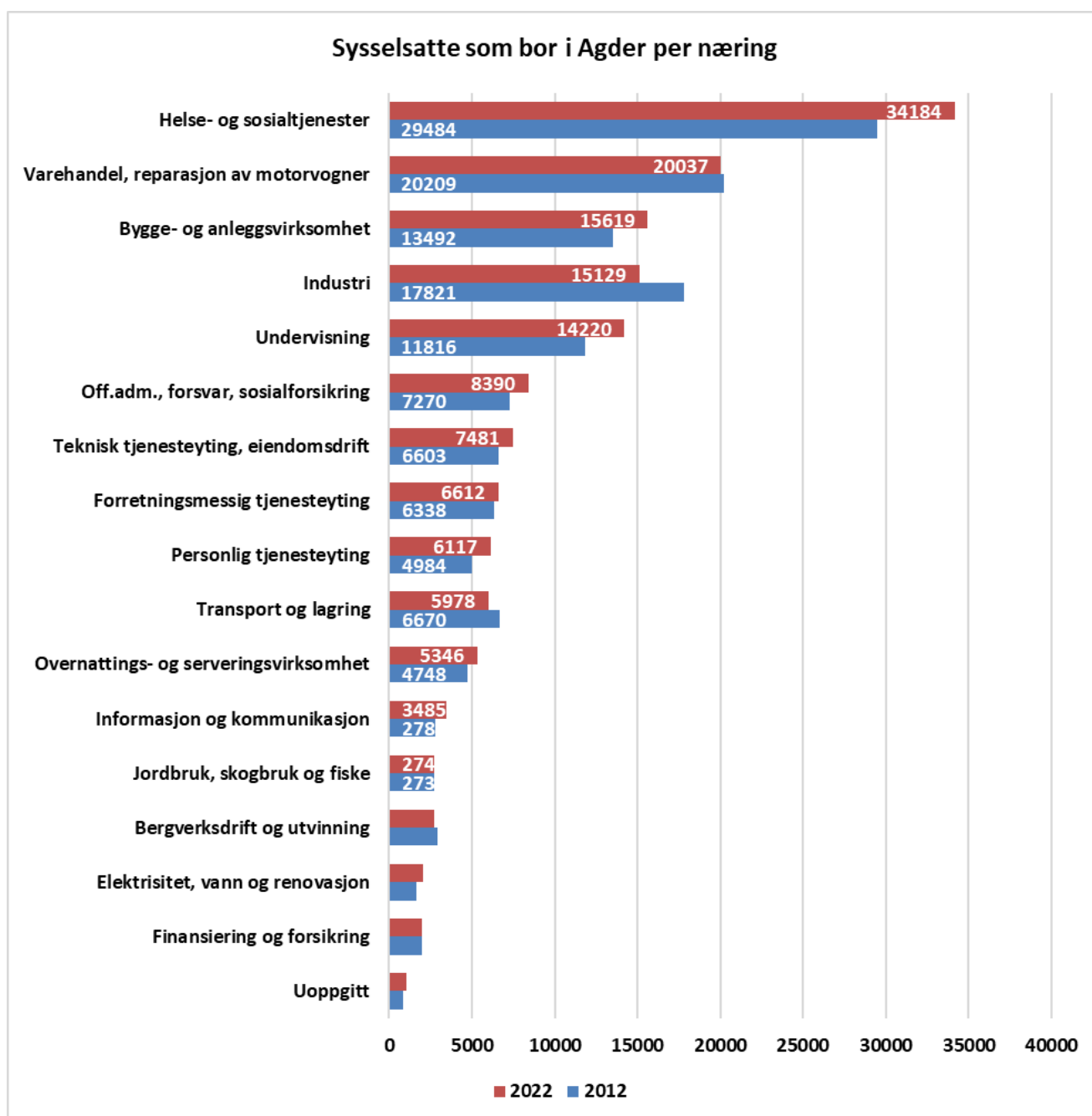
Figur 1. Antall sysselsatte i Agder per kjønn

Næringene som sysselsetter flest personer i Agder er helse og sosialtjenester med 34 184 personer ved utløpet av 2022. Denne næringen har 71 % flere sysselsatte enn den nest største næringen, som er varehandel og reparasjon av motorvogner med i overkant av 20 000 sysselsatte.

Den tredje største næringen er bygge- og anleggsvirksomhet og deretter industri.

I 2012 var Industri større enn bygg- og anlegg, og den største nedgangen innen industrinæringen er i maskinindustri og transportmiddelindustri ellers siden 2012.

Figur 2 under viser fordelingen mellom næringene i 2012 og i 2022.

Figur 2. Antall sysselsatte per næring i Agder 2012 og 2022

HOVEDFUNN I 2023

1 047 bedrifter ble invitert til å delta på bedriftsundersøkelsen i Agder i år, og 793 bedrifter har besvart undersøkelsen. Dette gir en svarprosent på 76 %.

Hovedfunnene viser at det er overvekt av bedrifter som ser optimistisk på det neste året. Selv om noen næringer forventer færre ansatte om ett år, er det flere som forventer flere ansatte i løpet av 2023.

Mangelen på arbeidskraft ligger på rundt 2 900 personer som næringslivet i Agder trenger, særlig stor er mangelen innen helse- og sosialtjenester og bygg- og anleggsbransjen. I 2022 var dette tallet på nesten 3 200 personer.

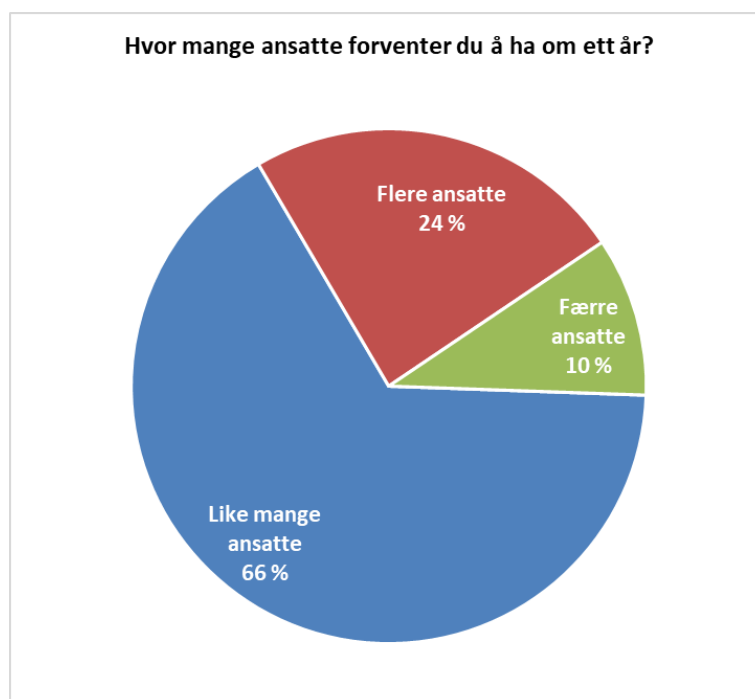
Om lag 63 % av bedriftene forventer at markedsutseiktene, omsetning og resultat blir like bra eller bedre enn i 2022, dette tallet lå på rundt 75 % i fjor.

En av fem bedrifter sier de rekrutterer kun via sitt nettverk eller via bekjente.

RESULTATER FRA ÅRETS UNDERSØKELSE

Første spørsmål i undersøkelsen er om bedriften forventer flere eller færre ansatte om ett år. Og her svarer 24 % av bedriftene at de forventer flere ansatte om ett år. 10 % forventer færre ansatte mens de øvrige – 66 % forventer like mange ansatte om ett år.

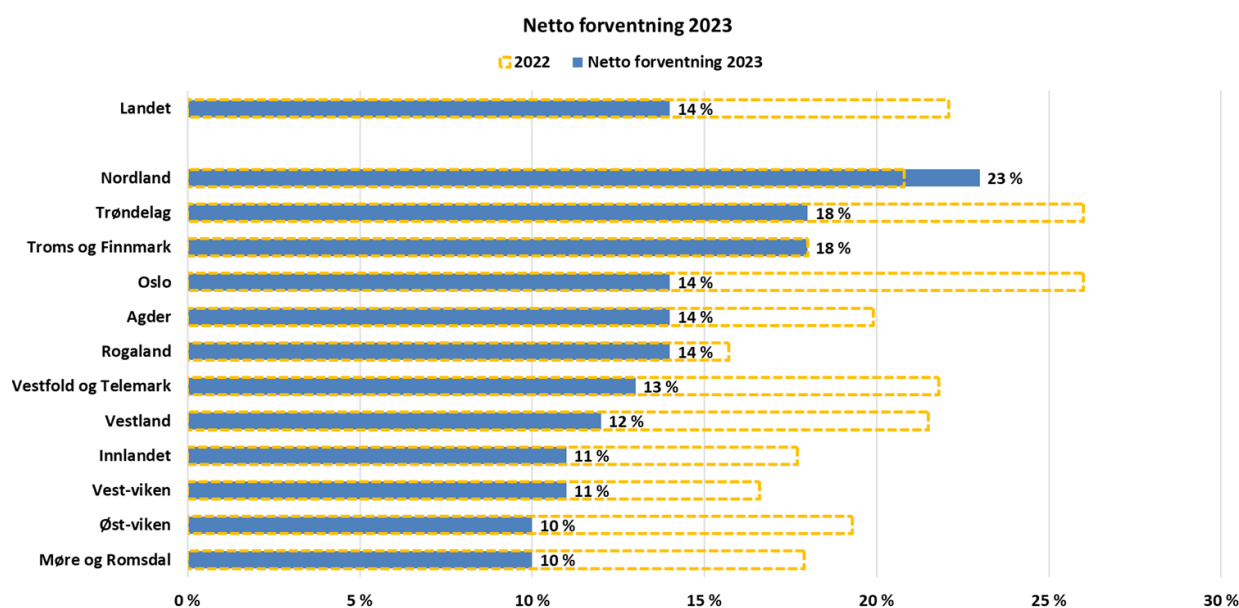
Ser vi andel positive bedrifter (24 %) mot andel negative bedrifter (10 %), får vi en nettoforventning på 14 % av bedrifter som forventer flere ansatte om ett år. Nettoforventning i 2022 var på 20 %.

Figur 3: forventninger om antall ansatte neste år i Agder

Denne nettoforventningen er på nivå med landet ellers, som også ligger på 14 %. Nordland er det mest positive fylkene med nettoforventning på 23 %, etterfulgt av Trøndelag og Troms og Finnmark på 18 %.

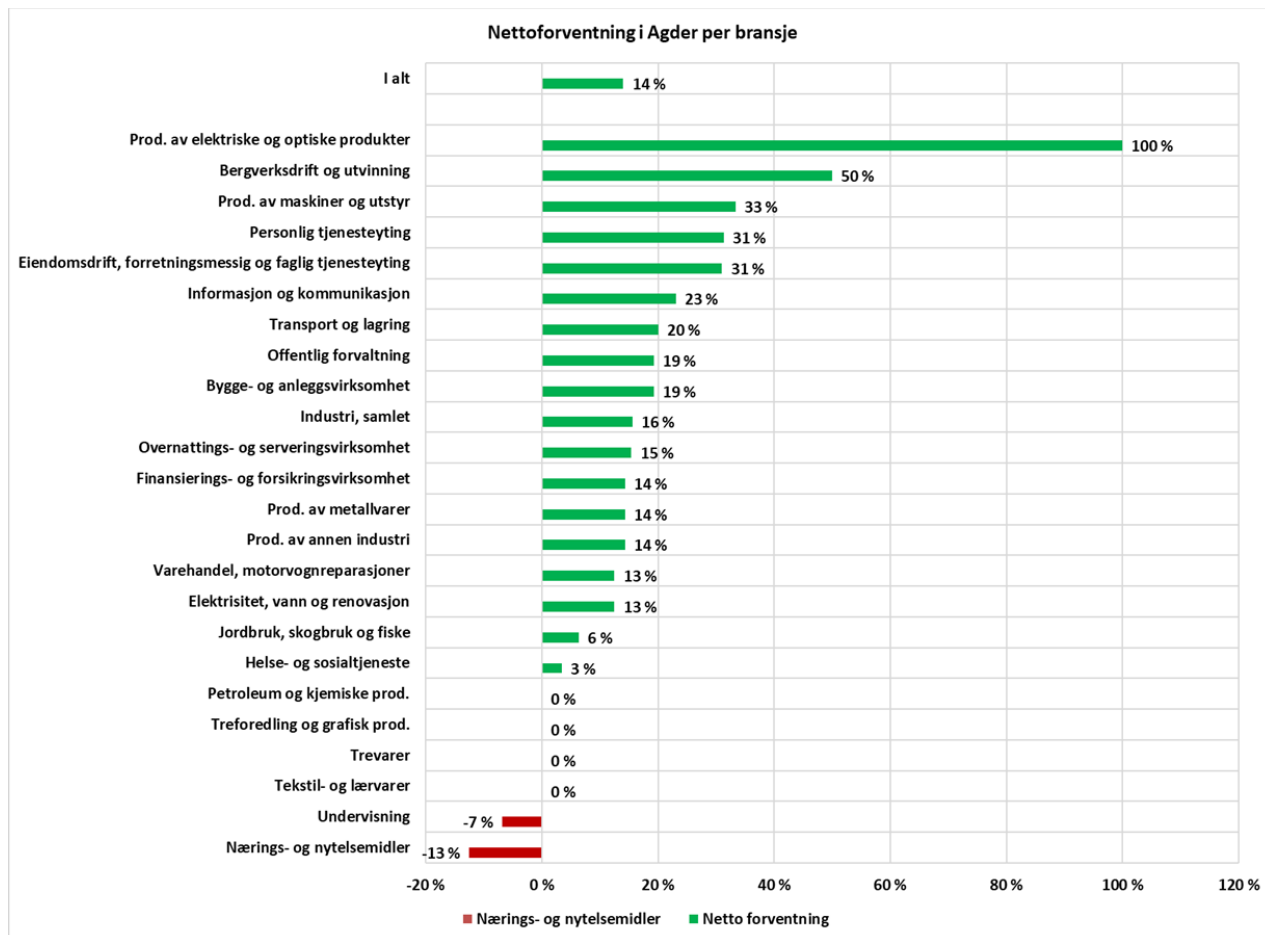
Møre og Romsdal og Østre del av Viken har den laveste nettoforventningen med 10 %, etterfulgt av Vestre del av Viken og Innlandet med 11 %.

Figur 4. nettoforventning per fylke i 2023.

Nettoforventningene per bransje i Agder viser at det er innen produksjon av elektrisk og optiske produkter at nettoforventningene til flere ansatte er størst. I denne bransjen forventer alle bedriftene som har svart på undersøkelsen flere ansatte om ett år. Bransjen Bergverksdrift og utvinning har en nest høyest nettoforventning på 50 %.

(se tabell bakerst for oversikt om hvor mange som har svart på undersøkelsen per bransje)

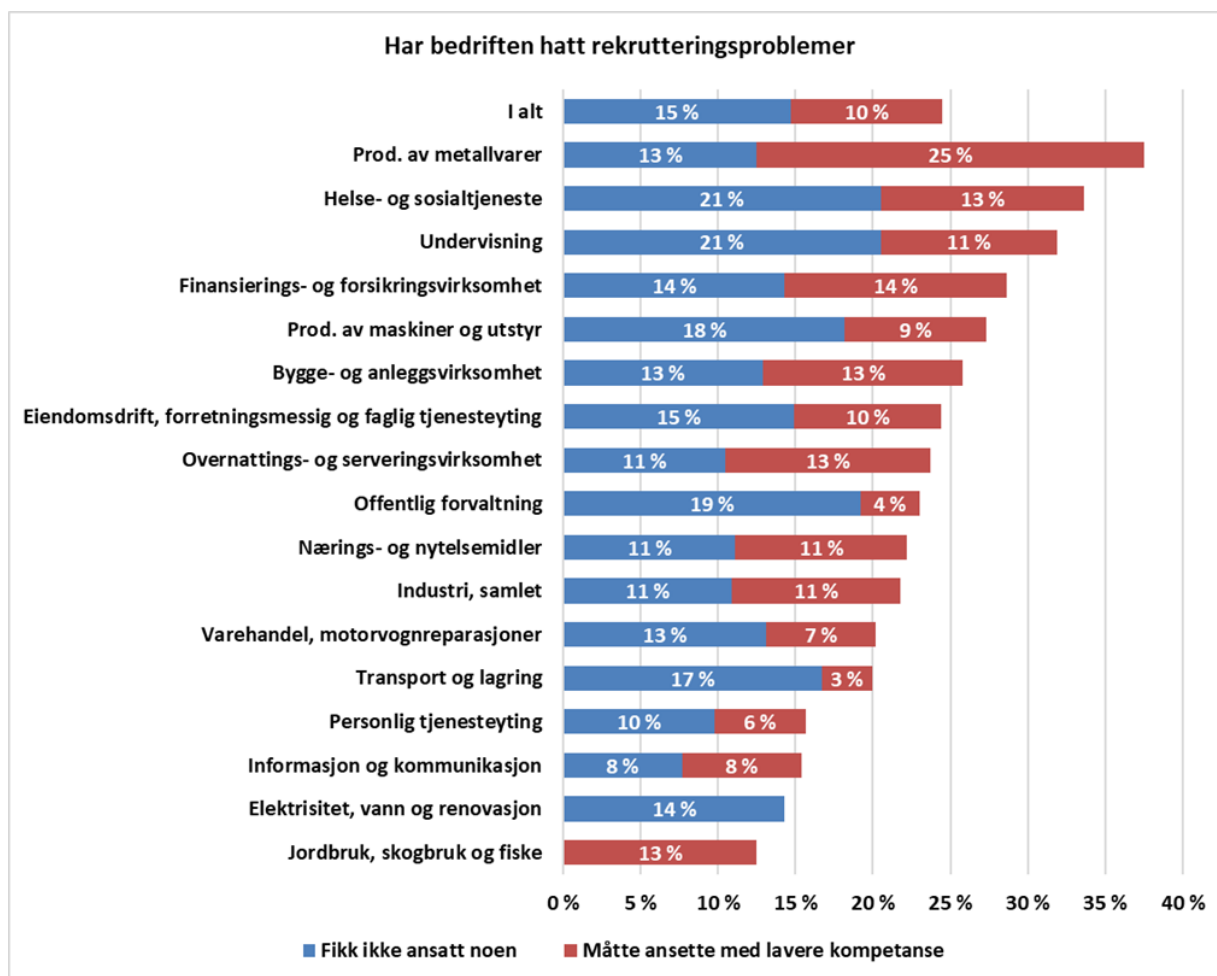
Figur 5. Nettoforventning per bransje i Agder

Samtidig er det noen bransjer som har nettoforventning om færre ansatte om ett år. Undervisning og Nærings og nytelsesmidler forventer færre ansatte.

REKRUTTERINGSPROBLEMER

15 % av bedriftene som har svart på undersøkelsen sier at de har mislyktes med å finne ansatte med rett kompetanse de siste tre måneder, mens 10 % av bedriftene måtte ansette noen med lavere eller annen formell kompetanse.

Bransjene som har hatt størst problemer med å finne kvalifiserte ansatte (blå del av stolpene under) er helse- og sosialtjenester og undervisning. Her har en av fem bedrifter hatt problemer med rekruttering. De totale rekrutteringsproblemene er størst innen de to nevnte bransjene i tillegg til produksjon av metallvarer. Innen sistnevnte bransje har 25 % av virksomhetene rekruttert ansatte med lavere kompetanse (rød del av stolpene under).

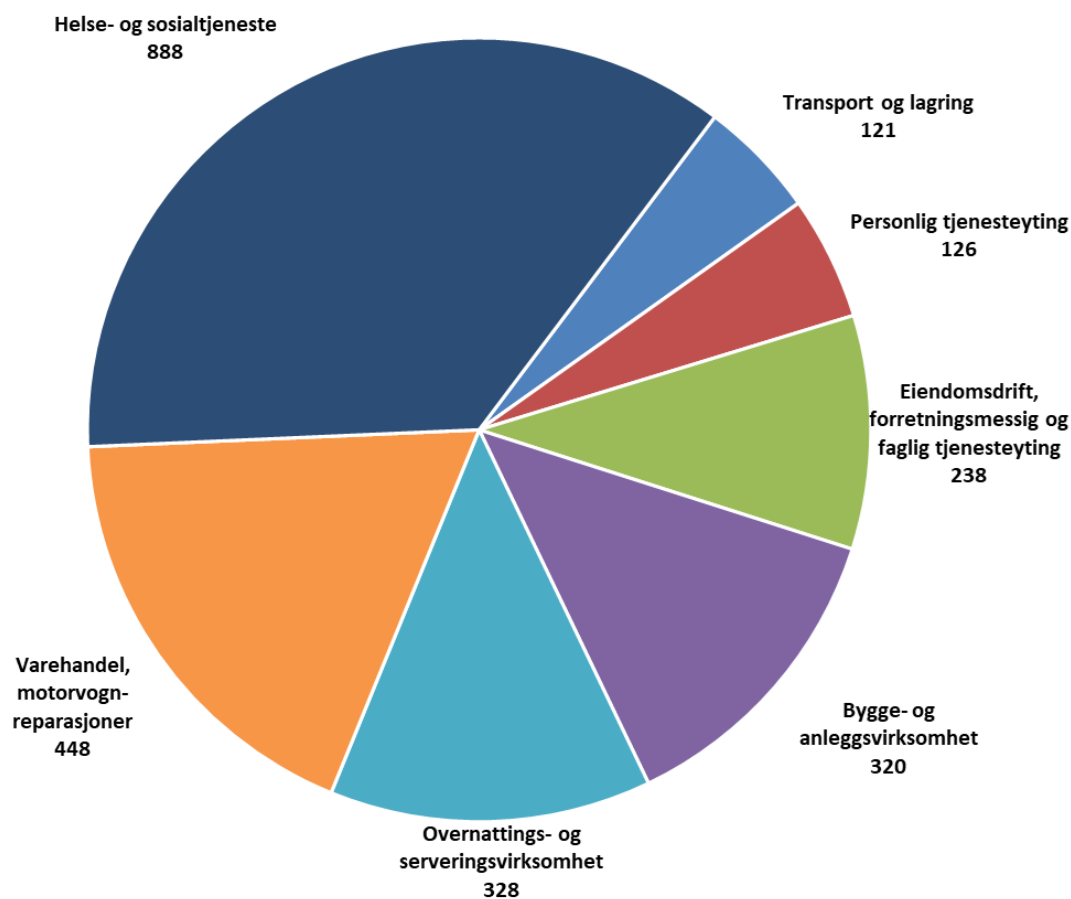
Figur 6. rekrutteringsproblemer per bransje i Agder 2023

MANGEL PÅ ARBEIDSKRAFT

Bedriftene svarer spesifikt på innen hvilke yrker de ikke fikk tak i arbeidskraft, og hvor mange personer det gjelder per yrke. Basert på disse svarene estimeres det mangel på arbeidskraft i hele fylket per yrke og bransje.

I 2023 estimeres det en mangel på om lag 2 864 personer i Agder. Dette er 300 lavere enn i 2022

De bransjene som har størst mangel på arbeidskraft er helse- og sosialtjeneste (888) og varehandel og motorvognreparasjoner (448).

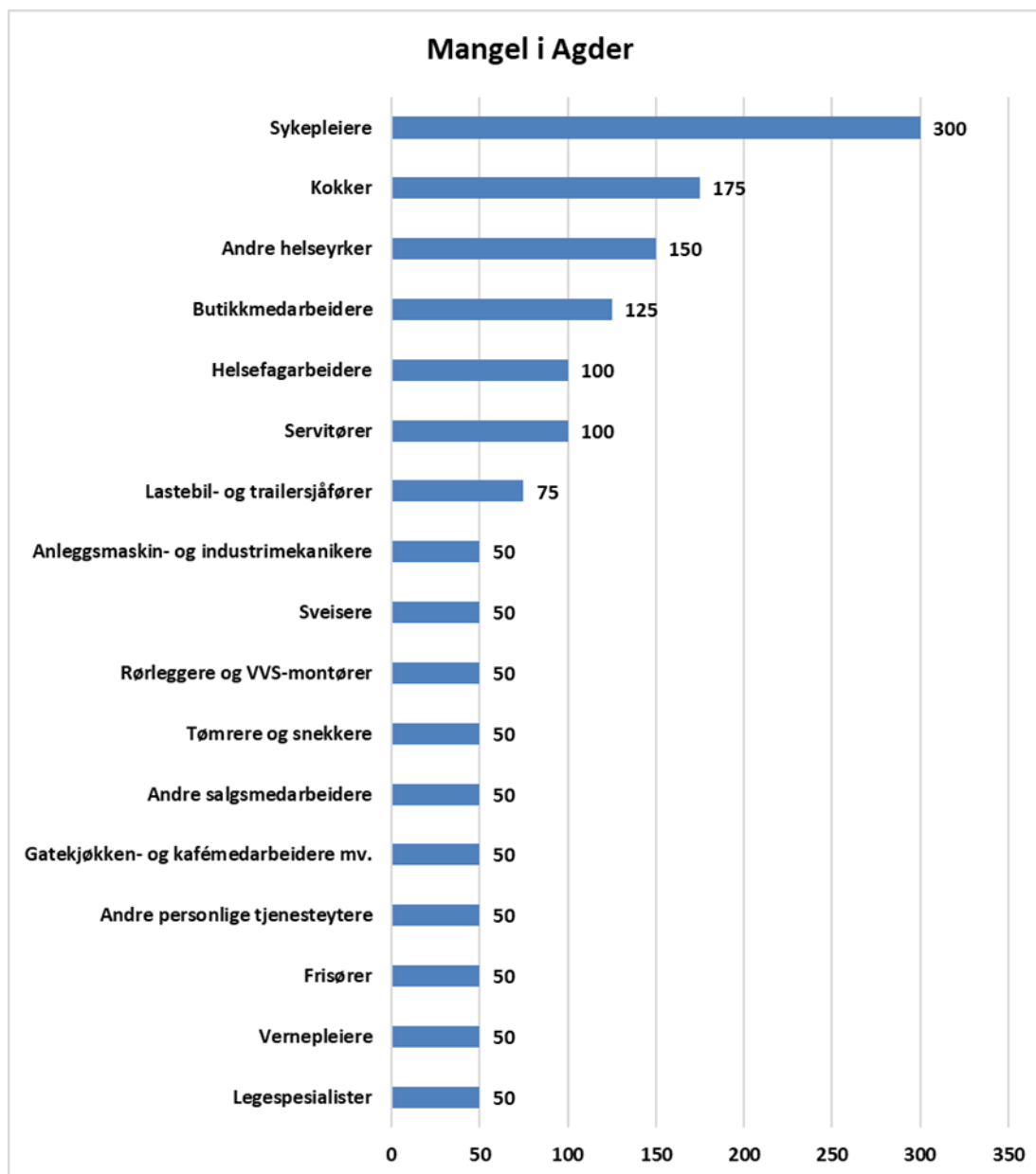

Figur 7. Mangel på arbeidskraft i Agder 2023

Oversikten over yrkene med størst mangel viser at det domineres av de samme to bransjene.

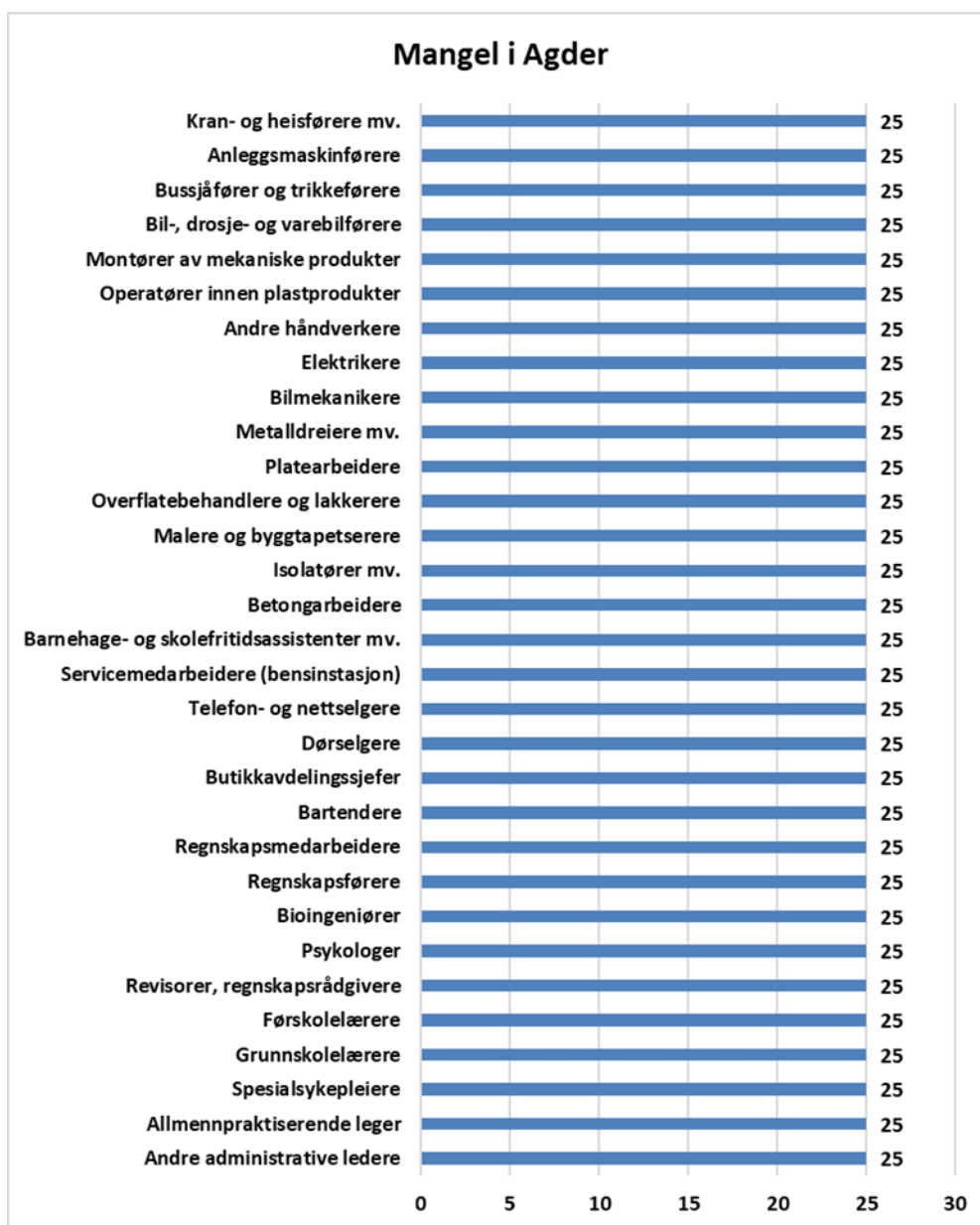
Det er størst mangel på sykepleiere (300) etterfulgt av kokker (175), andre helseyrker (150) og butikkmedarbeidere (125).

I grafen under vises yrkene hvor det er størst mangel på arbeidskraft i Agder (50 ansatte eller mer)

Figur 8. Mangel på arbeidskraft i Agder 2022, per yrke, yrker med mangel på 50 ansatte eller mer.

I tillegg til yrkene som ble vist i grafen over er det mangel på om lag 25 ansatte i følgende yrker:

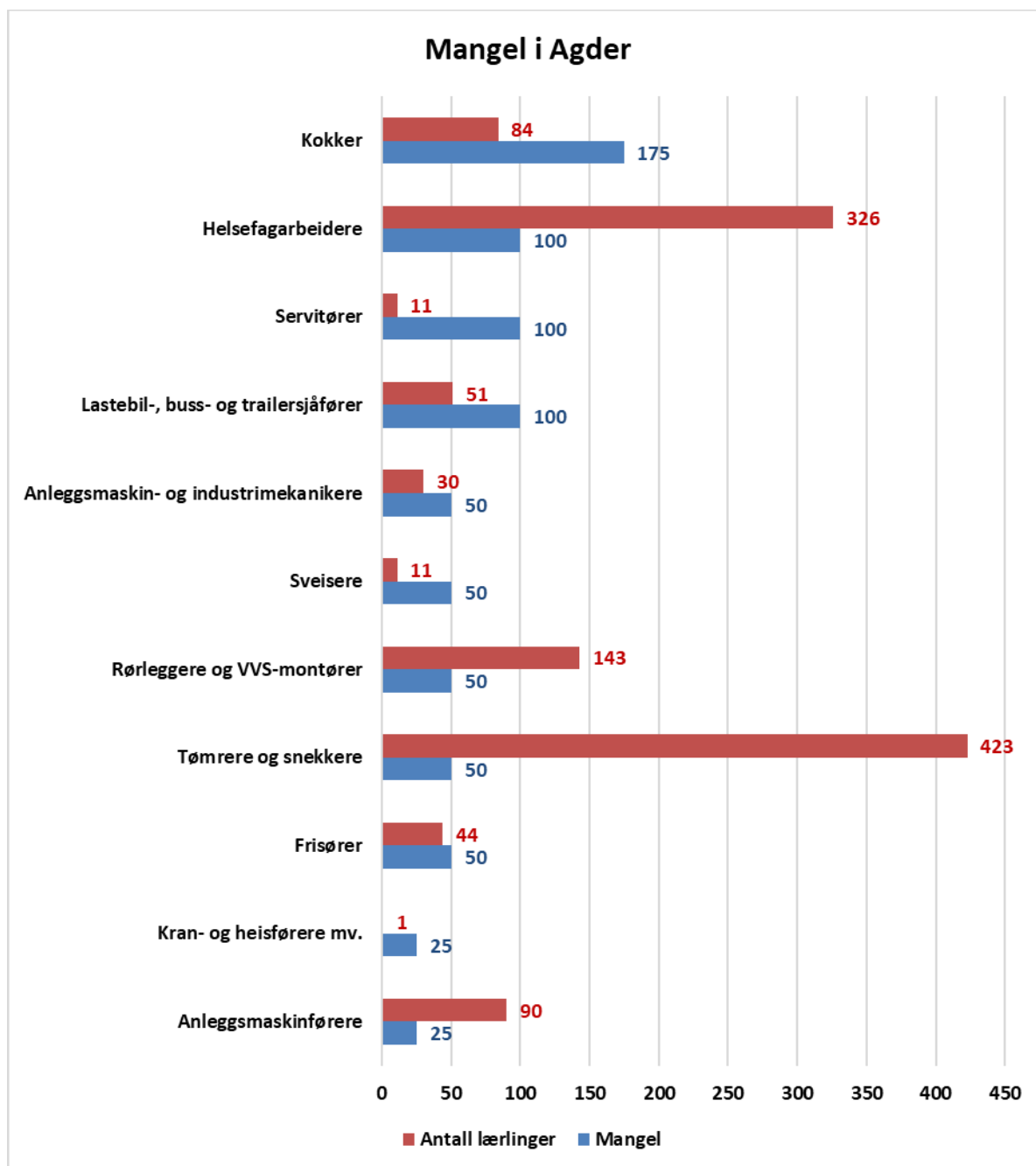
Figur 9. Mangel på arbeidskraft i Agder 2023, per yrke, yrker med mangel på 25 ansatte.

LÆRLINGER

I lys av mangelen på arbeidskraft, er det interessant å se om Agder utdanner nok elever i yrkesfag til å dekke behovet for arbeidskraft. I den forbindelse har vi de senere årene sett på mangelen for yrkene som er knyttet til yrkesfaglig utdanning opp mot antall lærlinger registrert i Agder.

I grafen under vises mangel for yrkesfag som blå stolpe og antall lærlinger med rød stolpe. Merk at lærlinger går 2 – 2,5 år i læretid. Grafen for lærlinger bør derfor være minst dobbelt så stor som blå stolpe.

I år ser vi at helsefagarbeidere er dekket, det samme gjelder tømrere og snekkere, rørleggere og anleggsmaskinførere. Mens eksempelvis kokker, sjåførere og sveisere kanskje burde hatt flere lærlinger for å dekke behovet.

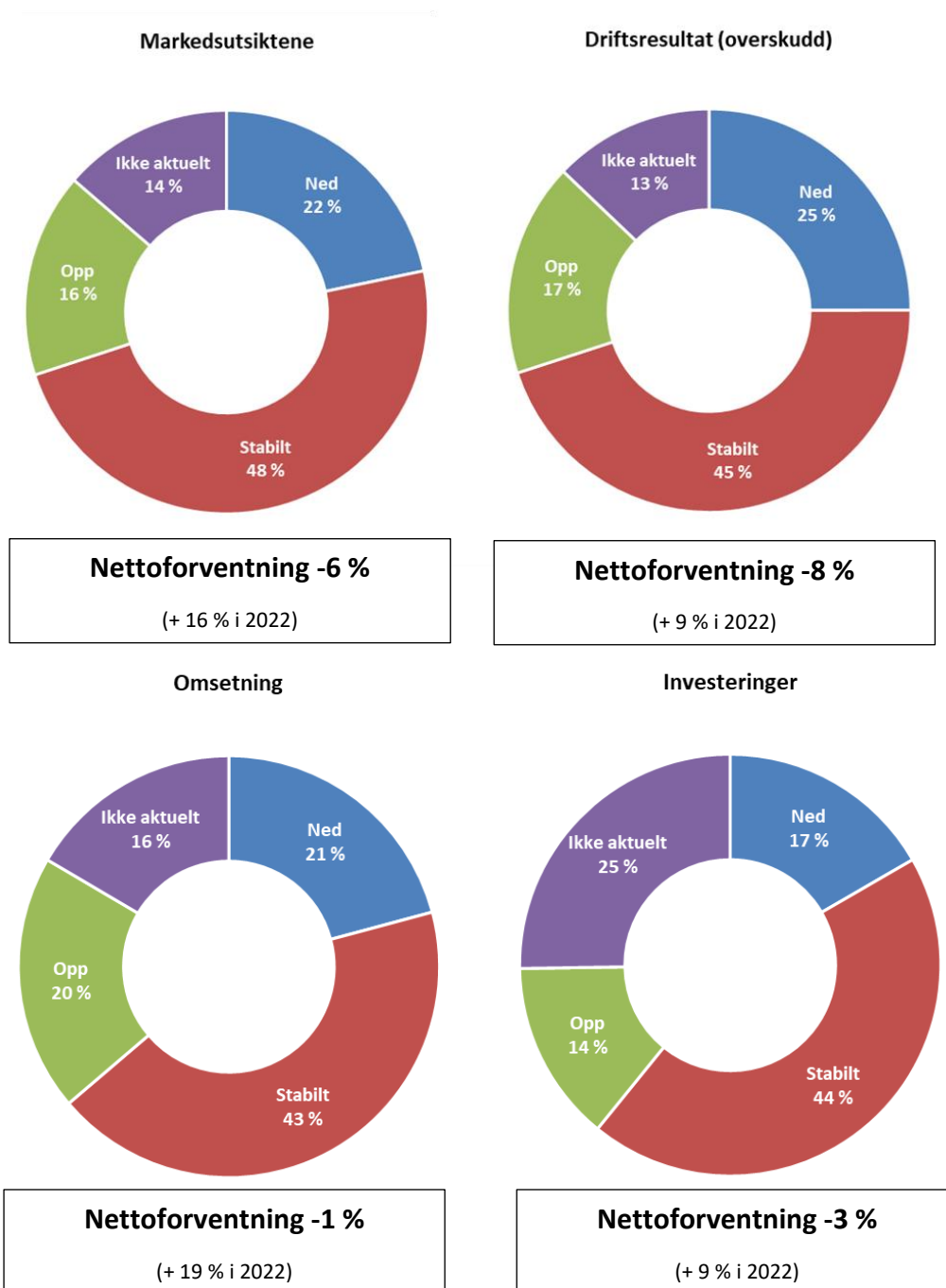
Figur 10. Mangel på arbeidskraft innen yrkesfag og antall lærlinger i de samme fagene

MARKEDSUTSIKTER

NAV ønsker å vite om bedriftene er optimistiske til markedsutsiktene, omsetning og resultat for 2023, sammenlignet med 2022.

Markedsutsiktene for 2023 er gode for en høy andel av bedriftene. Om lag 60 - 64 % av bedriftene svarer at de forventer stabile forhold eller oppgang i 2023 for både markedsutsikter, omsetning og driftsresultat. For investeringer er andelen noe lavere, men fortsatt på nesten 60 %.

Nettoforventningen er andelen som forventer oppgang minus andel som forventer nedgang. I år har alle kategoriene et flertall av bedrifter som forventer nedgang (negativ nettoforventning). I 2022 var det det overvekt av bedrifter som forventet oppgang.

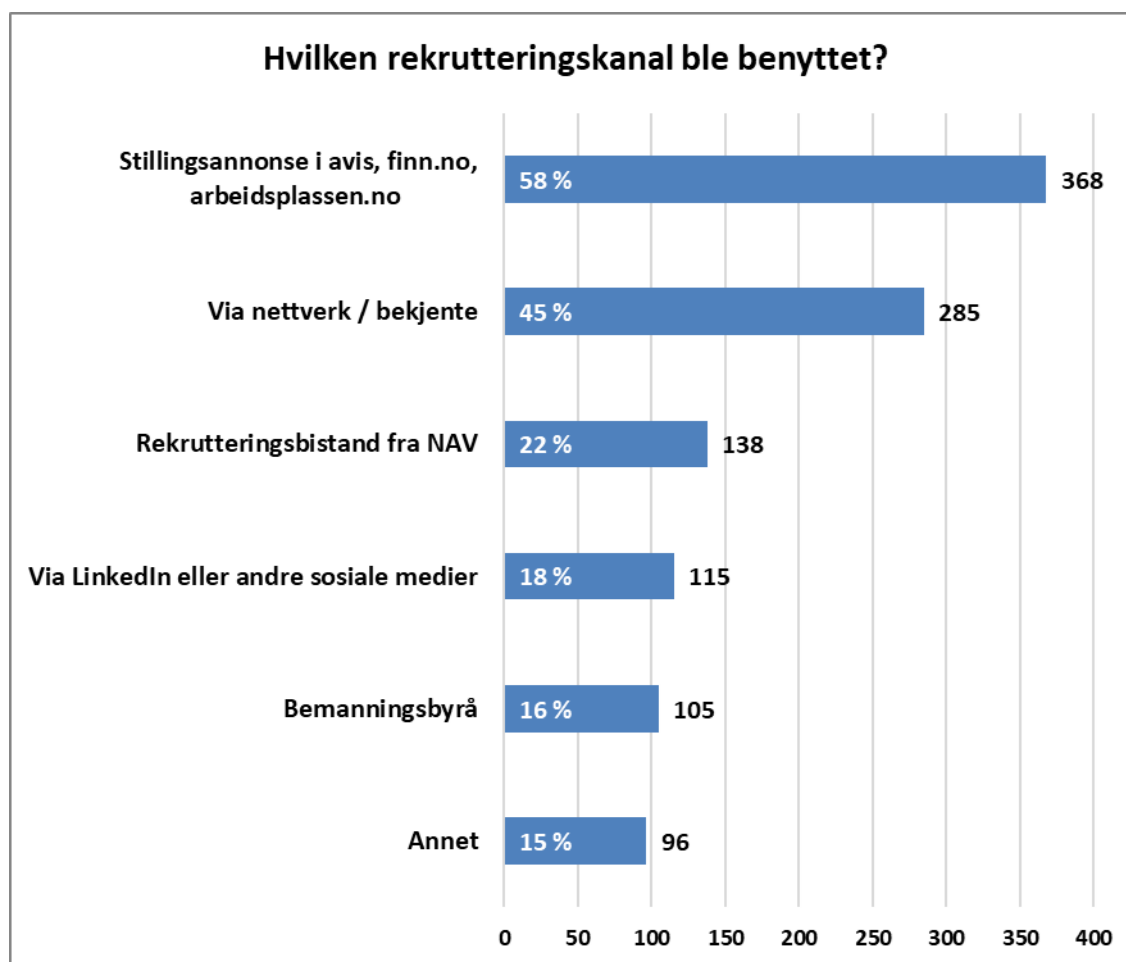

Figur 11. Markedsutsikter, omsetning, driftsresultat og investeringer.

Rekutteringskanaler

Av de nesten 800 bedriftene som svarte på bedriftsundersøkelsen, hadde om lag 80 % ansatt noen de siste to årene (683 bedrifter). De som svarte at de hadde ansatt noen fikk et oppfølgingsspørsmål om hvilke rekutteringskanaler de bruker for å finne nye ansatte. Her kunne respondentene krysse av på flere alternativer

De fleste bruker tradisjonell stillingsutlysning via avis, finn.no eller arbeidsplassen.no (58%) og nettverk eller bekjente (45%). Det er gledelig at NAV benyttes i 22 % av ansettelsene.

Figur 12. Rekutteringskanaler benyttet ved siste ansettelse

For de som benytter nettverk og bekjente ved rekuttering, svarer 19 % av disse at de kun bruker denne rekutteringskanalen. Det vil si at om lag en femdel av ansettelse aldri blir utlyst.

I kategorien «annet» svarer bedriftene i stor grad at stillingene utlyses på bedriftens eller kommunens hjemmeside.

Antall bedrifter som har svart på bedriftsundersøkelsen og antall ansatte som jobber i bedriftene

	Næringsgrupper (NACE 2)	Antall bedrifter	Fordeling bedrifter	Antall ansatte	Fordeling ansatte %	Gj. snittlig ansatte per bedrift
1	Jordbruk, skogbruk og fiske	30	3,8 %	364	1,0 %	12
2	Bergverksdrift og utvinning	16	2,0 %	460	1,3 %	29
3	Nærings- og nytelsesmidler	31	3,9 %	1 005	2,7 %	32
4	Tekstil og lærvarer	10	1,3 %	98	0,3 %	10
5	Trevarer	26	3,3 %	1 163	3,2 %	45
6	Treforedling og grafisk produksjon	8	1,0 %	104	0,3 %	13
7	Petroleums- og kjemisk produksjon	15	1,9 %	1 058	2,9 %	71
8	Produksjon av annen industriprod.	29	3,7 %	778	2,1 %	27
9	Produksjon av metallvarer	29	3,7 %	2 077	5,7 %	72
10	Produksjon av maskin og utstyr	32	4,0 %	1 948	5,3 %	61
11	Produksjon av elektriske og optiske produkter	8	1,0 %	501	1,4 %	63
12	Elektrisitet, vann og renovasjon	27	3,4 %	844	2,3 %	31
13	Bygge- og anleggsvirksomhet	56	7,1 %	667	1,8 %	12
14	Varehandel og motorvognreparasjoner	70	8,8 %	870	2,4 %	12
15	Transport og lagring	31	3,9 %	926	2,5 %	30
16	Overnattings- og serveringsvirksomhet	37	4,7 %	741	2,0 %	20
17	Informasjon og kommunikasjon	25	3,2 %	392	1,1 %	16
18	Finansierings- og forsikringsvirksomhet	23	2,9 %	548	1,5 %	24
19	Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting	52	6,6 %	1 002	2,7 %	19
20	Offentlig forvaltning	31	3,9 %	2 313	6,3 %	75
21	Undervisning	53	6,7 %	5 972	16,3 %	113
22	Helse og sosialtjeneste	113	14,2 %	11 798	32,2 %	104
23	Personlig tjenesteyting	41	5,2 %	1 066	2,9 %	26
	Totalt	793	100,0 %	36 695	100,0 %	46

Tabell 1. Antall bedrifter som har svart på bedriftsundersøkelsen per næringsgruppe.

Har du spørsmål om Bedriftsundersøkelsen 2023 kan du kontakte

Håvard Jakobsen

Seniorrådgiver
Statistikk og analyse

Havard.jakobsen@nav.no